13 huonoa tapaa tietokoneella

Tietokoneesi on herkkä elektroniikkalaite, josta voi tulla hidas ja epävakaa, jos käytät sitä väärin. Selvitä testillämme, onko sinulla huonoja tietokoneen käyttötottumuksia.

Toimittaja
Henning Rasmussen

Usein sanotaan, että kokeneimmat kuljettajat syyllistyvät eniten liikennerikkomuksiin, koska kokemuksen myötä oppii ajamaan liikenteessä sujuvammin – ja joskus hieman ajattelemattomasti. Ehkäpä sama pätee myös tietokoneen käyttöön. Joka tapauksessa meillä kokeneilla tietokoneen käyttäjillä on taipumus napsautella kaikki asennusten vaiheet nopeasti läpi tai avata kaikki selaimessa pikaisesti, koska tietokoneen hallinta on sormenpäissämme eikä niinkään harkitusti päässämme.

Vanha totuttu tapa tehdä asioita tietokoneella ei kuitenkaan aina ole paras mahdollinen tapa toimia.

Monissa tapauksissa voimme lähinnä syyttää omia toimintatapojamme siitä, että tietokoneesta tulee hidas ja epävakaa. Kone voi olla jopa altis tietoturvauhkille, koska emme anna sen päivittää itseään ajan tasalle.

Testaa itsesi

Saatat ajatella, että tämä artikkeli ei koske sinua, koska tapasi käyttää tietokonetta on sekä asianmukainen että vastuullinen. Haastamme sinut kuitenkin tekemään seuraavalla sivulla olevan käyttötapatestin.

Jos huomaat, että tietotekniikan käyttöön liittyvissä tavoissasi ja tottumuksissasi on parantamisen varaa, tarjoamme kolmetoista vinkkiä päivittäisien tietokonetehtävien järkevämpään suorittamiseen. Näiden avulla voit varmistaa, ettei tietokoneesi hidastu tai päädy vaaralle alttiiksi.

TESTAA ITSESI

TUNNISTATKO TAPASI?

Virranhallinta

Miten kohtelet tietokoneen akkua, jos se on kytketty kiinteään virtalähteeseen pidemmäksi aikaa?

A ☐ Irrotan tietokoneen akun varovasti ja laitan sen viileään kaappiin.

B ☐ Irrotan virtajohdon ja annan akun purkautua välissä.

C ☐ Annan tietokoneen käydä virtajohdolla, kun akku on kytkettynä.

Ilmanvaihto

Jos voisit ottaa tietokoneen sänkyyn myöhäisillan lukemista tai viihdettä varten, ottaisitko...?

A ☐ Käytän tietokonettani vain kiinteällä alustalla.

B ☐ Laitan tietokoneen tarjottimelle tai alustalle, kun otan sen mukaani sänkyyn.

C ☐ Tietokone on sijoitettu peittojen sekaan niin, että näyttö on parhaassa katselukulmassa.

Ohjelmien asennus

Miten yleensä asennat uusia ohjelmia tietokoneellesi?

A ☐ Luen kirjaimellisesti aivan kaiken ennen kuin hyväksyn yhtään mitään.

B ☐ Panen merkille, jos asennuksessa on lisätarjouksia, joita en halua.

C ☐ Napsauttelen eteenpäin kiireessä, koska minulla ei ole aikaa lukea kaikkea.

Sammuttaminen

Sammutus, uudelleenkäynnistys vaiko lepotilatoiminto?

A ☐ Sammutan tietokoneen ja irrotan virtalähteen, kun olen lopettanut käytön.

B ☐ Käynnistän tietokoneen uudelleen pari kertaa viikossa, jotta se saa uuden alun.

C ☐ Suljen yksinkertaisesti tietokoneen kannen sitten, kun en enää käytä sitä.

Internet

Miten käytät selaimesi välilehtitoimintoa?

A ☐ Avaan aina yhden välilehden kerrallaan ja suljen sen heti, kun olen valmis ja tehnyt tarpeellisen verkkosivustolla.

B ☐ Varmistan, että mahdollisimman vähän välilehtiä on samanaikaisesti auki, ja suljen ne, kun en enää tarvitse niitä.

C ☐ Avaan aina uuden välilehden, kun minun on löydettävä jotain verkosta, ja suljen harvoin jo avoimia välilehtiä.

Päivitykset

Mitä teet, kun ohjelmat ilmoittavat sinulle uusista päivityksistä?

A ☐ Päivitän aina ohjelmat välittömästi ilmoituksen saatuani.

B ☐ Valitsen päivityskehotteisssa säännöllisin väliajoin ”Kyllä”.

C ☐ En koskaan päivitä, kun ohjelmat pyytävät sitä. Ne toimivat kyllä ihan hyvin ilman päivityksiä.

Oliko sinulla eniten A-, B- vai C-vastauksia?

A Olet varovainen – ehkä jopa liiankin varovainen tyyppi. Menet pidemmälle kuin olisi tarpeen.

B Olet tietoinen tietokoneesi hyvinvoinnista, etkä ole taipuvainen huonoihin tapoihin.

C Useat tietokoneen käyttötapasi ovat sopimattomia. Riskinä on hidas ja epävakaa tietokone.

1: Liian monta välilehteä auki yhtä aikaa

Edgen, Chromen ja Firefoxin kaltaisissa selaimissa on mahdollista työskennellä useilla eri välilehdillä. Tällä ominaisuudella on kuitenkin vakava haittapuoli: jos avaat jatkuvasti lisää uusia välilehtiä, käytät tietokoneen kaiken vapaan muistin ja hidastat sen toimintaa.

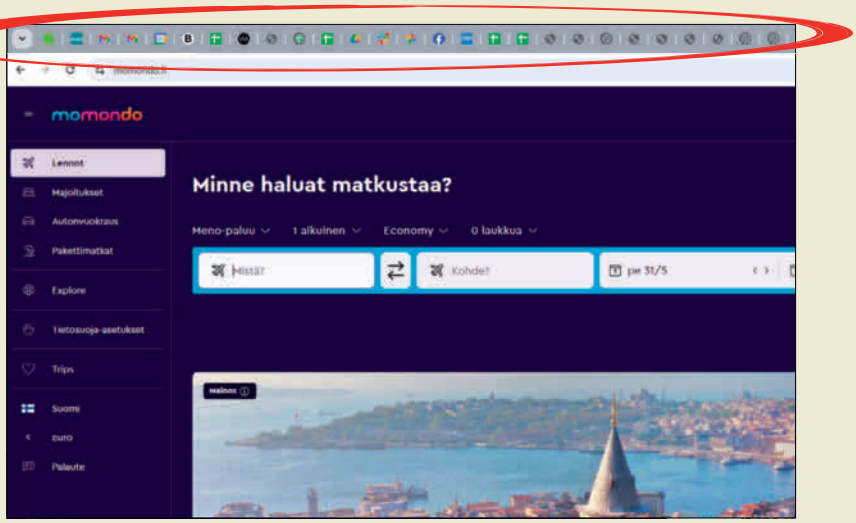

Jos sinulla on selaimessa auki liian monta välilehteä samaan aikaan (kuten yllä), tietokoneen muisti täyttyy ja sekä selain että koko kone hidastuvat.

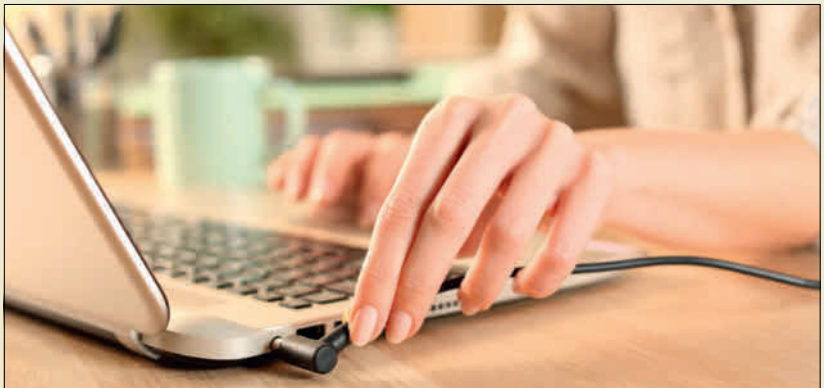

Kun käytät tietokonetta verkkovirralla pidemmän aikaa, sinun on joko välillä irrotettava verkkopistoke ja annettava akun tyhjentyä tai sitten irrotettava akku tietokoneesta, jos se vain on mahdollista.

2: Et huolehdi akusta kunnolla

Tietokoneen litiumioniakku ei hyödy siitä, että se ladataan sataan prosenttiin jatkuvasti kytketyllä virralla. Se kun voi tarkoittaa sitä, että kun joskus on työskenneltävä akkuvirralla, akun kennot ovat jo vaurioituneet.

3: Tietokonetta ei päivitetä

Toistuvat kehotukset päivittää tietokone voivat olla turhauttavia varsinkin, kun olet juuri tekemässä jotakin tietokoneellasi. Päivitykset sisältävät kuitenkin usein korjauksia, jotka tekevät ohjelmista nopeampia, turvallisempia ja vakaampia, joten ne kannattaa asentaa mieluiten heti.

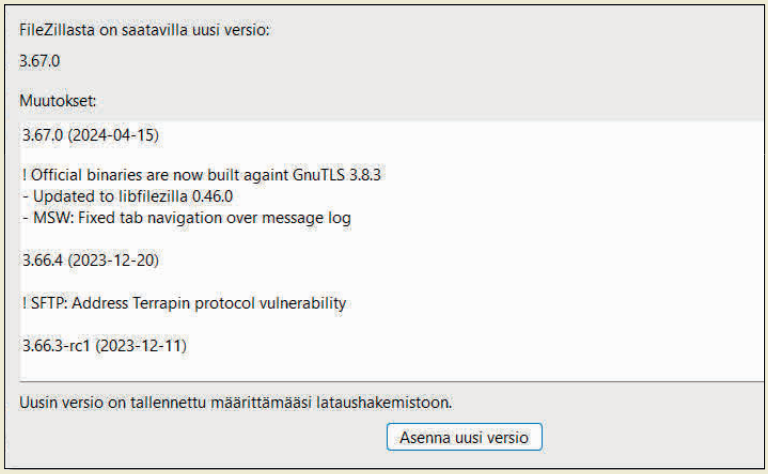

Kun käynnistät ohjelman asennuksen, usein aukeaa ensin ikkuna, jossa pyydetään päivittämään ohjelma uusimpaan versioon. Asetat tietokoneesi tarpeettomaan vaaraan, jos vain suljet tämän ikkunan päivittämättä ohjelmaa.

Kuva: Pheelings media/Shutterstock.com

4: Siivouksen tarpeessa

Vaikka käyttäisit tietokonettasi vain satunnaisesti, muutaman viikon kuluessa se täyttyy tarpeettomista tiedostoista. Ne voivat hidastaa tietokoneesi toimintaa ja kuluttaa levytilaa. Siivoa siis tietokoneesi säännöllisesti näiden ohjeiden mukaisesti.

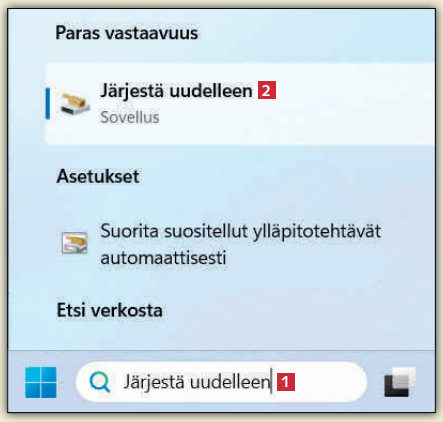

1 Kirjoita Windowsin hakupalkkiin **Järjestä uudelleen** 1 ja valitse sitten **Järjestä uudelleen** 2.

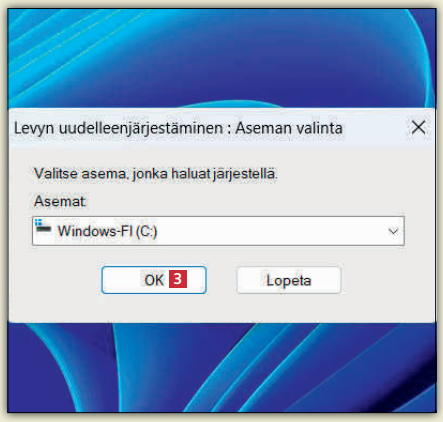

2 Napsauta **OK** 3, jolloin ohjelma skannaa Windowsin levyasemat ja etsii tarpeettomat tiedostot.

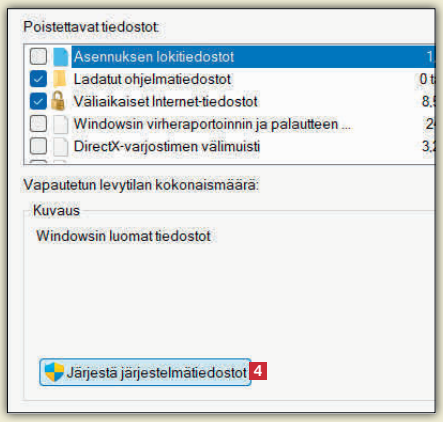

3 Valitse **Järjestä järjestelmätiedostot** 4 ja napsauta sitten painiketta **OK**. Valitse seuraavaksi **Lisää asetuksia** -välilehti.

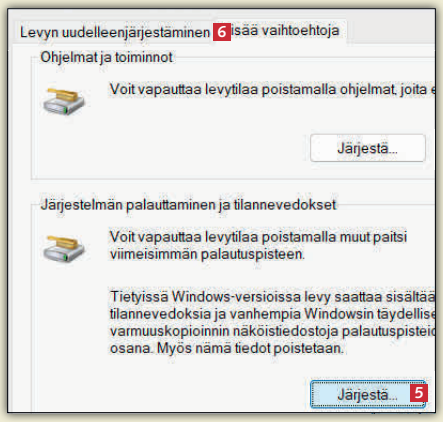

4 Valitse **Järjestelmän palauttaminen ja tilanne...** ja **Järjestä...** 5. Se puhdistaa järjestelmän palautuksen. Napsauta sitten yläreunassa **Levyn uudelleen...** -välilehteä 6.

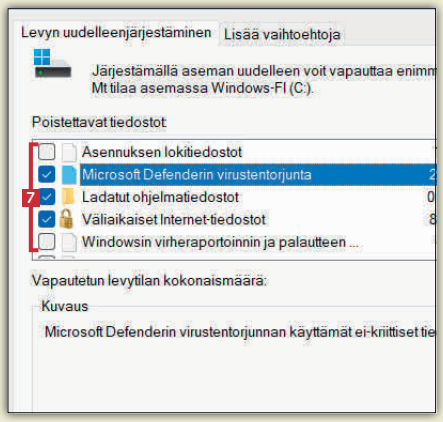

5 Rastita kohteet, jotka haluat poistaa siivouksessa 7, ja valitse **OK**. Tämä poistaa vanhat tiedostot, jotka voivat hidastaa tietokonettasi.

5: Ei uudelleen käynnistyksiä

Helpointa on sulkea tietokoneen kansi ja antaa Windowsin siirtää se lepotilaan. Tästä seuraa kuitenkin se, että tietokoneesi ei koskaan käynnisty uudelleen, etkä saa asennettua loppuun tärkeitä Windows-päivityksiä. Ne korjaavat tietokoneesi virheitä ja ongelmia sekä nopeuttavat sen toimintaa yleisesti.

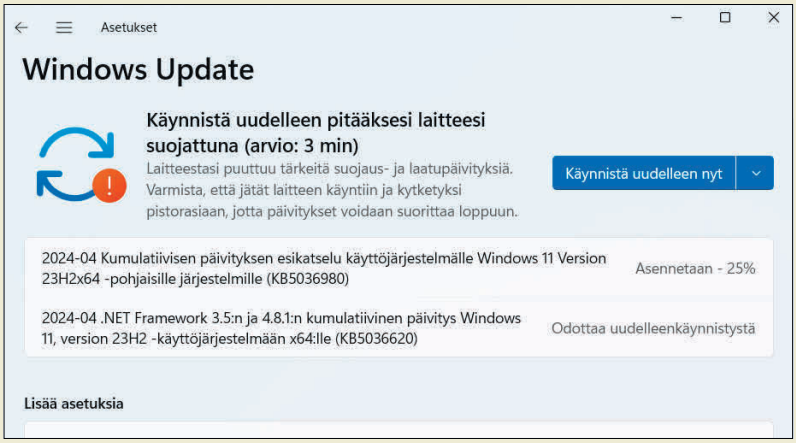

Kun Windows on päivittänyt tietokoneen tärkeillä tietoturvakorjauksilla, järjestelmän on käynnistettävä tietokoneen uudelleen, jotta päivitykset voidaan asentaa. Vältä siksi aina tietokoneen asettamista lepotilaan tai horrostilaan.

6: Paljon ohjelmia käynnissä

Pitääkö sinun tehdä joitakin tärkeitä tehtäviä tietokoneellasi tietyllä ohjelmalla? Sulje sitten kaikki muut käynnissä olevat ohjelmat. Tämä vapauttaa muistia ja prosessointitehoa niin, että tietokoneesi toimii täydellä puhdilla kyseisessä ohjelmassa.

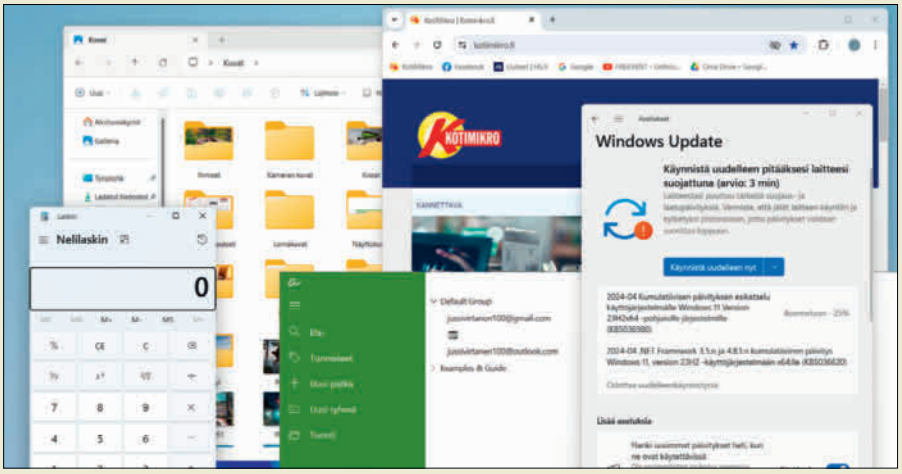

Tietokoneesi pystyy käsittelemään useita tehtäviä samanaikaisesti, mutta jos avaat liikaa ohjelmia yhtä aikaa, muisti täyttyy ja tietokone hidastuu huomattavasti.

7: Liian heikot varmistukset

Tiedostojen varmuuskopioinnin unohtaminen on yksi pahimmista tavoista. Vaarana on arvokkaan ajan tuhlaaminen. Siksi sinun kannattaa tehdä sen sijaan niin kuin tässä kerrotaan.

Ashampoo Backup Lite

Ashampoo Backup Lite on kevyt sovellus, jolla voit varmuuskopioida tietokoneen tärkeimmät tiedostot.

Kieli
Englanti

Käyttöjärjestelmä
Windows 10 ja 11

Lataa ohjelma verkkosivuiltamme:
kotimikro.fi/2413

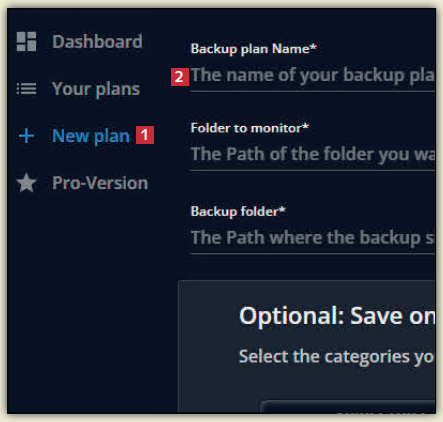

1 Lataa Backup Lite verkkosivuiltamme ja asenna ohjelma. Kun käynnistät sen, valitse **New plan** 1 ja kirjoita uudelle varmuuskopiolle nimi 2.

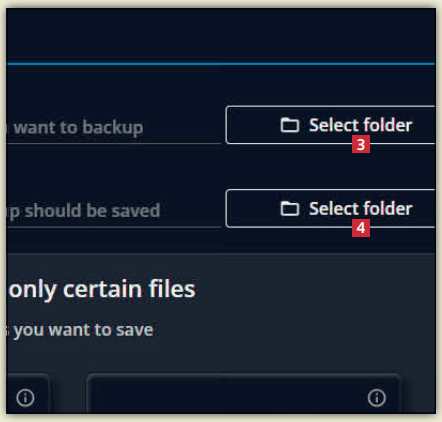

2 Valitse **Select folder** 3 ja valitse kansio, jonka haluat kopioida. Valitse sitten sen alapuolelta **Select folder** 4 ja poimi oikea kohdekansio.

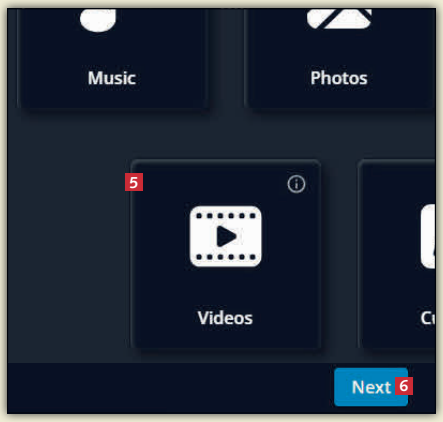

3 Selaa sivua alareunaan. Voit valita, haluatko sisällyttää varmuuskopioon vain tietyt tiedostotyypit 5 – tai napsauttele opastettu toiminto läpi valitsemalla **Next** 6.

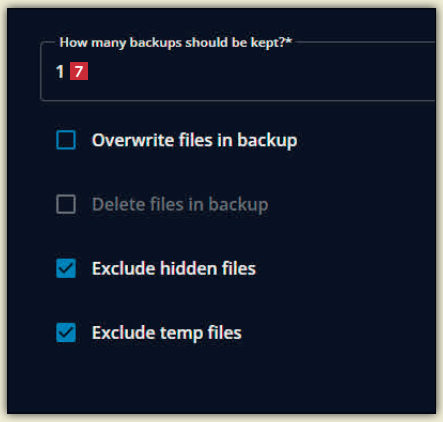

4 Valitse, kuinka monta kopiota haluat tallentaa kustakin tiedostosta 7. Valitse **OK**. Napsauta seuraavassa ikkunassa painiketta **Finish**. Valitse **Activate**, niin tiedostot on suojattu.

8: Käynnistys tukossa

Voit yllättyä, jos tarkistat koneen mukana käynnistyvien ohjelmien määrän. Siksi opastammekin sinua tarpeettomien ohjelmien käynnistyksen estämisessä.

StartUp Delayer

Tämä työkalu tunnistaa kaikki ohjelmat, jotka käynnistyvät tietokoneen kanssa. Sillä voi sitten estää tietyt ohjelmat.

Kieli
Englanti

Käyttöjärjestelmä
Windows 10 ja 11

Lataa ohjelma verkkosivuiltamme:
kotimikro.fi/2413

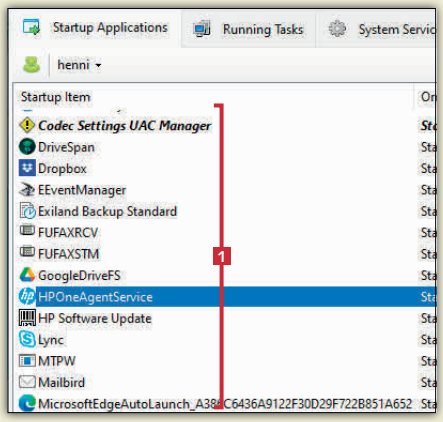

1 Lataa Startup Delayer verkkosivuiltamme ja asenna ohjelma. Kun käynnistät sen, näkyviin tulee luettelo kaikista tietokoneen mukana käynnistyvistä ohjelmista **1**.

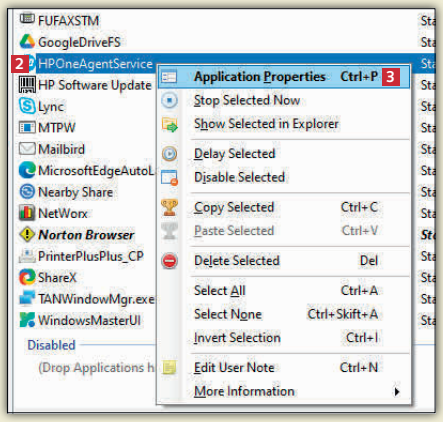

2 Napsauta hiiren kakkospainikkeella sovellusta, jota et halua käynnistää Windowsin **2** kanssa. Valitse **Application Properties** **3**.

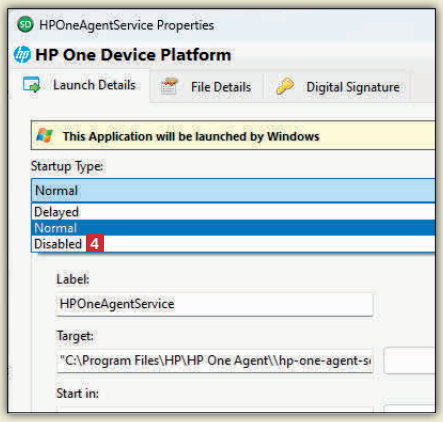

3 Valitse **Startup Type** -pudotusvalikosta **Disabled**-kohta **4** ja sitten **Save**. Ohjelma ei enää käynnisty automaattisesti, kun käynnistät tietokoneen seuraavan kerran.

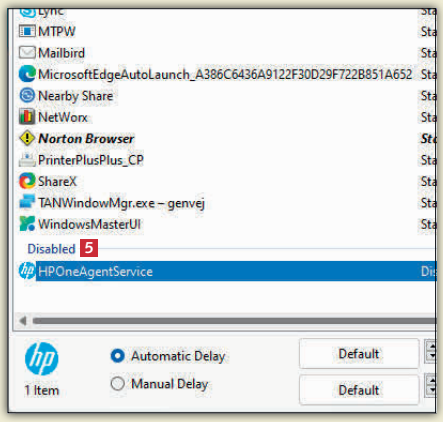

4 Estetyt ohjelmat löytyvät yleiskatsauksen alareunasta. **5**. Täällä voit valita ne uudelleen samalla tavalla, jos haluatkin, että ohjelma käynnistyy uudelleen automaattisesti.

9: Tietokone ei jäähdy tarpeeksi

Kannettava tietokone ei ole loistava kumppani vain ruokapöydässä tai töitä tehdessä. Se sopii myös erinomaisesti sänkyyn vietäväksi tai iltapäivän torkuille lepotuolissa. Jos sinulla on tällainen tapa, niin varo kuitenkin, ettet ympäröi kannettavaa tietokonettasi peitoilla. Se aiheuttaa komponenttien ylikuumenemista ja altistaa ne kulumiselle.

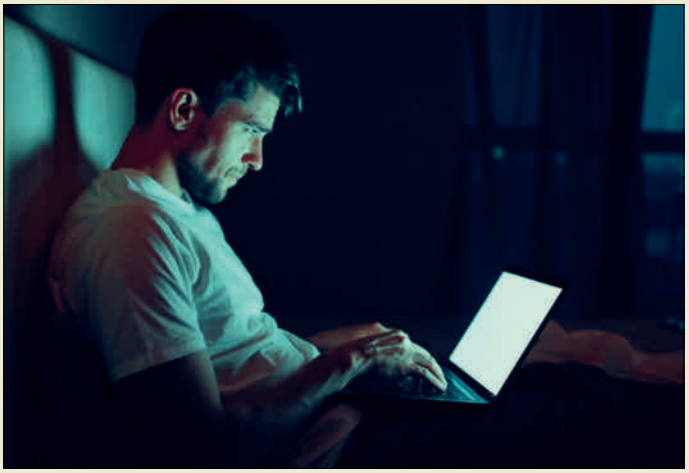

Tietokoneen ottaminen sänkyyn voi olla mukavaa, mutta varmista silloin, ettet tuki kotelon tuuletusaukkoja peitoilla ja tyynyillä.

Kuva: ShotPrime Studio/Shutterstock.com

10: Puuttuvat laitepäivitykset

Asennettujen ohjelmien tapaan myös tietokoneen laitteistolle julkaistaan usein korjauspäivityksiä. Näitä korjauksia kutsutaan ohjain- tai laiteohjelmistopäivityksiksi. Jos et suostu asentamaan niitä, saatat menettää mahdollisuuden korjauksiin, jotka voisivat nopeuttaa koko tietokonettasi.

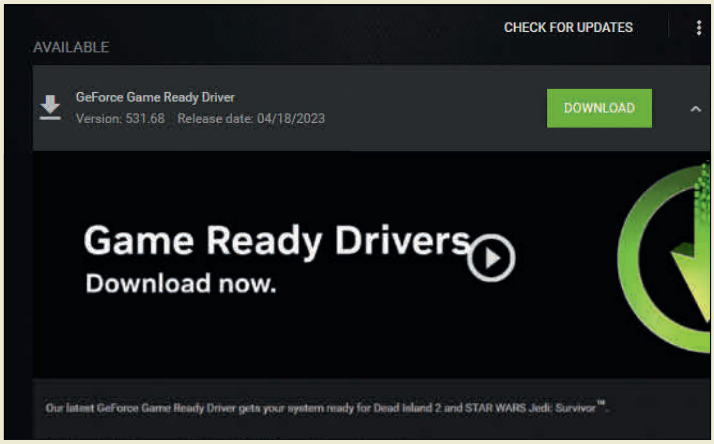

Kun saat ilmoituksen, että tietokoneellesi on saatavilla uusia ajureita, sinun ei kannata lykätä niiden hankkimista liian kauan. Päivitykset poistavat usein virheitä, jotka muuten hidastaisivat tietokonettasi.

11: Vanhat ohjelmat täyttävät tallennustilan

Tietokoneen täyttäminen liian monilla asennetuilla ohjelmilla on huono tapa. Voit poistaa tarpeettomia ohjelmia esimerkiksi käsin tai sovelluksella, kuten sivulla 40 näytetään.

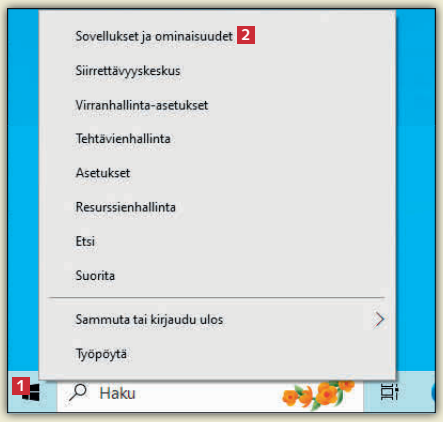

1 Napsauta hiiren kakkospainikkeella aloituspainiketta 1 ja valitse sitten **Sovellukset ja ominaisuudet** 2. Valitse Windows 11:ssä sen sijaan **Asennetut sovellukset.**

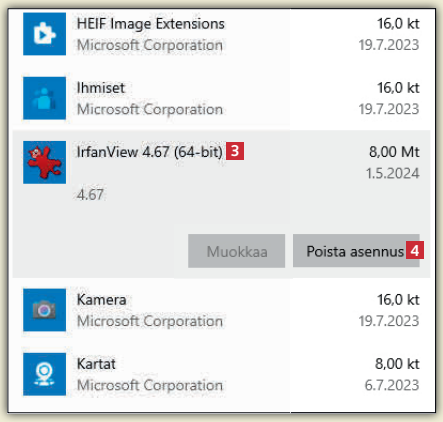

2 Napsauta ensin poistettavaa ohjelmaa 3 ja valitse **Poista asennus** 4. Napsauta Windows 11:ssä kolmea pistettä ja valitse **Poista**.

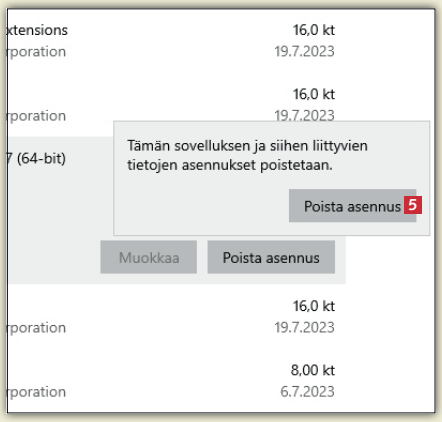

3 Vahvista, että haluat poistaa ohjelman: napsauta **Poista asennus** -painiketta 5 uudelleen.

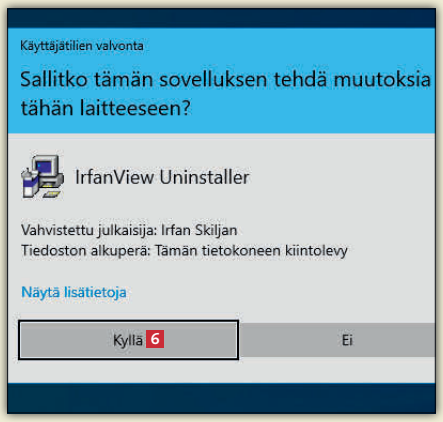

4 Ohjelman oma asennuksen poistaminen käynnistyy. Käynnistä asennuksen poisto-ohjelma napsauttamalla **Kyllä**-painiketta 6.

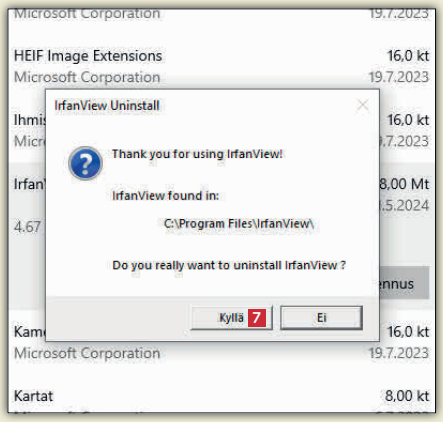

5 Valitse lopuksi **Kyllä** 7 ja noudata ohjelman omaa ohjattua asennuksen poistoa. Toimi samalla tavalla muiden ohjelmien kanssa, joita et tarvitse tietokoneellasi.

12: Verkossa vailla suojaa ja turvaa

Pelkkä virustorjuntaohjelma ei anna täydellistä suojaa kaikkia verkossa esiintyviä vaaroja vastaan. Jos päädyt vahingossa vaarallisille verkkosivustoille, tietokoneesi voi nopeasti täyttyä haittaohjelmista. Suojaa siis tietokoneesi ohjeidemme mukaan.

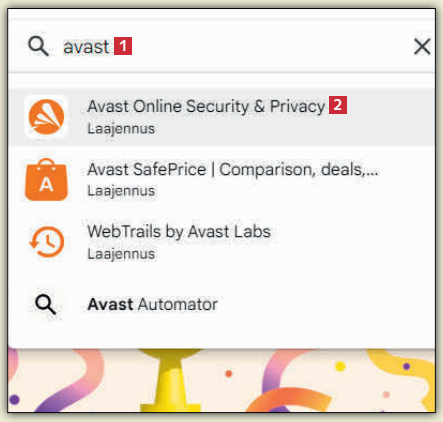

1 Avaa Chrome ja siirry sivulle chromewebstore.google.com. Kirjoita hakusanaksi **Avast** 1 ja valitse **Avast Online Security & Privacy** 2.

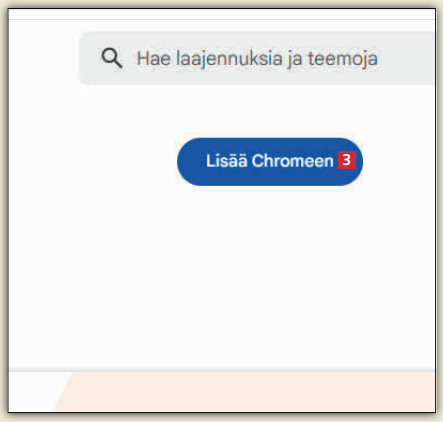

2 Valitse **Lisää Chromeen** 3 ja asenna Avastin tietoturvalaajennus selaimeesi.

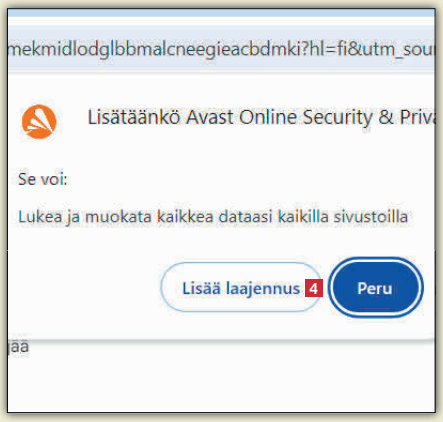

3 Jatka eteenpäin valitsemalla **Lisää laajennus** 4.

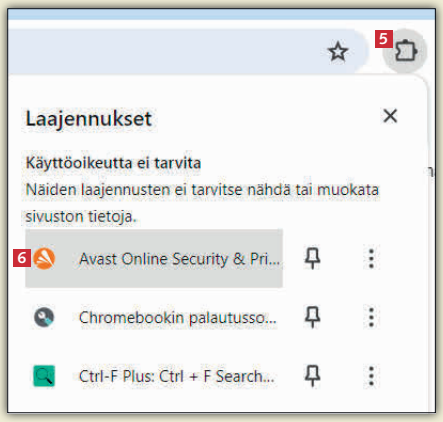

4 Voit asettaa laajennuksen tai tarkastella sen käyttötilastoja napsauttamalla laajennuksen kuvaketta työkalurivillä 5 ja valitsemalla sitten **Avast Online Security** 6.

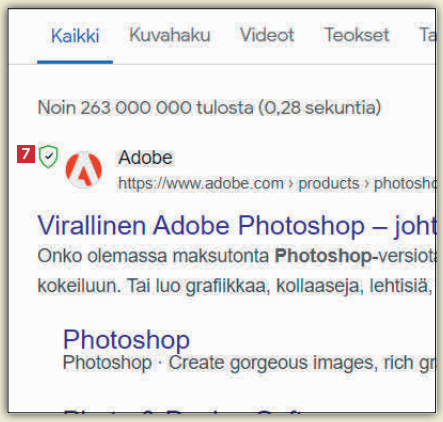

5 Nyt olet suojassa vaarallisilta evästeiltä ja jäljittämiseltä. Olet turvassa myös Google-hakuja tehdessäsi. Vihreä kilpi ja valintamerkki 7 kertovat, että hakutulos on turvallinen.

Monet ohjelmistokehittäjät tienaavat rahaa huijaamalla sinut asentamaan tietokoneellesi ylimääräisiä ohjelmia. Älä siis valitse heti hyväksymistä, kun asennat ohjelmaa.

13: Liikaa vauhtia ja vaarallisia tilanteita

Harvalla on aikaa lukea useiden sivujen mittaisia käyttöehtoja, ja siksi meillä kaikilla on tapana valita nopeasti hyväksyminen, kun asennamme ohjelmia koneeseen. Tämä voi kuitenkin olla riskialtista, koska joidenkin ohjelmien asennuksiin sisältyy myös valinnaisia lisäominaisuuksia, joita et halua tietokoneellesi. Käytä siis aikaa ohjelmien käyttöehtojen ja asennustietojen lukemiseen, jotta et vahingossa asenna haittaohjelmia.